

Kuopion
kaupunginorkesteri

JOENSUUN
KAUPUNGINORKESTERI

TO 7.9.2023 **KLO** 18 Kuopion Musiikkikeskus
PE 8.9.2023 **KLO** 19 Carelia-sali, Joensuu

MEREN KUTSU SYKSY 2023

Kuopion kaupunginorkesteri
Joensuun kaupunginorkesteri
Eugene Tzigane, kapellimestari

TO 7.9. KLO 18 Kuopion Musiikkikeskus, Kuopio
PE 8.9. KLO 19 Carelia-sali, Joensuu

MEREN KUTSU

Kuopion kaupunginorkesteri
Joensuun kaupunginorkesteri
Eugene Tzigane, kapellimestari

Jean Sibelius (1865–1957):

Aallottaret, sävelruno op. 73 (1914)

Jaakko Kuusisto (1974–2022):

Sinfonia op. 39 (2022)

I $\text{♩} = 55 - \text{♩} = 127-$

II *Lento – Allegro*

Väliaika 20 minuuttia

Ethel Smyth (1858–1944):

On the Cliffs of Cornwall,

2. näytöksen alkusoitto oopperasta The Wreckers (1902–1904)

Claude Debussy (1862–1918):

La Mer (Meri), kolme sinfonista luonnosta orkesterille (1905)

I *Merellä aamunkoitosta keskipäivään*

II *Tuulen ja meren vuoropuhelu*

III *Aaltojen leikkiä*

Konsertin kesto on noin 1 tunti 35 minuuttia, sisältäen väliajan.

Pyydämme ystävällisesti huomioimaan, että konsertin tallentaminen ei ole sallittua.

To 7.9. klo 17.30 **KONSERTTIETKOT** Valohallissa

Pe 8.9. klo 18 **TUNTI ENNEN KONSERTTIA** -tilaisuus ravintola Careliassa
klo 18.30 **PIKKUPRELUdit** (Joensuun konservatorio) Carelian aulassa

Teosesittelyt

Keväällä 1913 **Jean Sibelius** sai sävellystilauksen varakkaalta amerikkalaiselta mesenaattipariskunnalta. Tarvittiin uusi, enintään viisitoista minuuttia kestävä sinfoninen runo esitettäväksi Norfolkien musiikkifestivaalilla Connecticutissa. Sibelius ryhtyi työhön vuoden kuluttua ja kutsui tässä vaiheessa sävellystä nimellä *Rondeau der Wellen (Aaltojen rondo)*. Ennen lähtöään Amerikkaan hän lähetti valmiin teoksen tilaajille, mutta tuli laivamatkalla katumapäälle ja sävelsi sen uudestaan, ja tämä versio kuultiin Norfolkien festivaalilla.

Sibelius johti *Aallottarien* kantaesityksen ja nautti ylenpalttisesta vieraanvaraisuudesta Yhdysvalloissa. Hän sai mm. Yalen yliopiston kunniaohtorin arvon, söi ostereita, mykistyi Niagaran putouksella, teetti mittatilauspukuja, osti muodikkaita knalleja ja kylpi hotellihuoneen ammeessa. Paikallista mediaa kiinnosti tämä outo säveltäjä, joka käyttäytyi kuin kosmopoliitti herrasmies, mutta kertoi asuvansa keskellä metsää mökissä, jossa ei ollut vesijohtoa.

Orkesterin muusikot oli koottu New Yorkin orkestereista sekä Bostonin sinfoniaorkesterista. Konsertti 4.6.1914 oli suuri menestys. Kriitikko **Olin Downes** kirjoitti *Aallottarien* olevan ”hienoin merta kuvaava teos, mitä milloinkaan on musiikissa saatu aikaan”. Esittämättä jäänyt alkuperäisversio päättyi Yalen yliopiston kirjastoon, ja tuli sittemmin tunnetuksi ”Yalen versiona”.

Jaakko Kuusiston sinfonia on Minnesotan orkesterin ja **Osmo Vänskän** tilaus. Kuusisto tarttui tehtävään innolla, sillä orkesterilla oli erityinen asema hänen elämässään. ”Oikeastaan orkesteri on soittimieni”, Jaakko sanoi, ja olihan hän toiminut pitkään Sinfonia Lahden konserttimestarina Vänskän ylikapellimestarikaudella ja johtanut monia maamme orkestereita. Kuusisto ryhtyi säveltämään sinfoniaa kesällä 2021. Elokuussa hän sai diagnoosin aggressiivisesta aivokasvaimesta, joka johti helmikuussa 2022 kuolemaan ja keskeytti poikkeuksellisen monipuolisen muusikon uran kesken parhaan luomiskauden.

Teoksesta oli tarkoitus tulla kaksiosainen. Jaakon kuoltua hänen vaimonsa, Oulu Sinfonian intendentti **Maija Kuusisto** antoi materiaalin Jaakon veljelle **Pekka Kuusistolle** sekä nuottigranaafikko **Jari Eskolalle**, joka oli tottunut editoimaan Jaakon käsikirjoituksia. Valitettavasti valmista musiikkia oli vain puolet aiotusta: ensimmäisestä osasta kuusi minuuttia ja toisesta neljä.

Valmis materiaali sisälsi vihjeitä ulkomusiikillisista inspiraation lähteistä ja joitain tuttuja melodioita – mikä ei ollut Jaakon tapaista. Sinfoniassa on muistumia Jaakon elämästä ja heijastumia sen päättymisestä, eikä sen musiikki ole aiempien sävellysten tyylistä. Siinä on tummia sävyjä, epätoivoa ja vihjeitä elämän odottamattomuudesta.

Osa materiaalista on peräisin niistä laitteista, joihin syöpä vei Jaakon, kuten magneettikuvauksiin putkessa, joka piti sietämätöntä ääntä. Koneen nakkuttava rytmi siirtyi sinfoniaan. Toisen osan alussa kuvataan sädehoidon mekanismia, kun laitteen on paikannettava syöpäkasvain mahdollisimman tarkasti: se lähestyy kohdettaan, kunnes tarkennus on riittävä. Jaakon musiikissa jouset tarkentuvat vähitellen d-sävelelle. Muita useammin toistuva teema tuli sinfoniaan Jaakon laulusta *Haave* oululaisen **Katja Sutelan** runoon. Sen Jaako sävelsi Maijalle pariskunnan häihin kesällä 2019.

Pekan tehtäväksi jäi kirjoittaa sinfoniaan saman verran musiikkia kuin siinä oli, mutta niin, että se kuulostaisi Jaakolta. Hän hyödynsi Jaakon omaa musiikkia ja pyrki käyttämään orkesteria niin kuin Jaakolla oli viimeisissä sävellyksissään tapana. Loppuun Pekka lisäsi koodan, jossa sovelsi Jaakon ideaa hyödyntää teknisiä ilmiöitä musiikissa. Lähtökohtana on Jaakon pianokappale *Jurmo*, ja sinfonian lopun Pekka sommitteli ulkosaariston loistojen ja majakoiden valoista, niiden rytmeistä. Näin sinfonia päättyy mereen, jonka Jaako tunsu hyvin, ja Jurmoon, saareen, jolla Jaako asui vuoden. Minnesotan orkesteri soitti Osmo Vänskän johdolla sinfonian kantaesityksen kesäkuussa 2022.

Ethel Smyth (1858–1944) syntyi kahdeksanlapsiseen sotilasperheeseen Surreysissa, Lontoon eteläpuolella. Kenraalimajuri-isän vastusteluista huolimatta tytär sai aloittaa sävellysopinnot Leipzigin konservatoriossa 22-vuotiaana. Smyth kuitenkin jätti konservatorion jo seuraavana vuonna ja jatkoi opintoja yksityisesti. Suurin osa Smythin kamarimusiikkituotannosta on kirjoitettu Saksan vuosina.

Runsaan kahden vuoden opintojen jälkeen Smyth palasi Englantiin ja sai nopeasti valmiiksi orkesteriteoksia, joita esitettiin hyvällä menestyksellä. 1890-luvulta lähtien hän keskittyi oopperoiden säveltämiseen. Ensin syntyi kaksi lyhyttä oopperaa, kunnes vuonna 1904 valmistui Smythin kenties tärkein teos, täysimittainen ooppera *The Wreckers* (*Rantarosvot*).

Syyskuussa 1910 Smyth kuuli **Emmeline Pankhurstin** puheen ja lumoutui kuulemastaan niin, että omistautui kahdeksi vuodeksi naisten suffragettiliikkeelle ja joutui jopa pahamaineiseen Hollowayn naisvankilaan militantteista toimistaan. Smythin säveltämästä laulusta *The March of the Women* (*Naisten marssi, 1910*) tuli suffragettien tunnushymni.

Suffragettiseikkailua seurasi muutto joksikin aikaa Egyptiin säveltämään oopperoita ja kirjoittamaan proosaa. Smythen kymmenen kirjaa ovat yhdistelmä muistelmia, elämäkerrallisia luonnoksia ja kannanottoja miesvaltaisesta muusikkoammattikunnasta.

Kaikkiaan Smyth sävelsi kuusi oopperaa, joista varhainen *Der Wald* oli ensimmäinen New Yorkin Metropolitan-oopperassa esitetty naisen säveltämä teos. Seuraava oli **Kaija Saariahon** *Kaukainen rakkaus* 113 vuotta myöhemmin.

The Wreckers on mainittu parhaaksi brittioopperaksi **Purcellin** ja **Brittenin** välissä. Sen alun perin ranskankielisen libreton *Les naufrageurs* kirjoitti Smythin ystävä **Henry Brewster**. Cornwalliin rannoille sijoittuva tarina kertoo majakkakylän perinteestä houkutellessa laivoja haaksirikkoutumaan kiviksoon, jotta niiden lasti voitiin ryöstää. Nuoret rakastavaiset syyttävät varoitustulen laivoille, jäävät kiinni ja tulevat tuomituiksi kuolemaan sidottuina laskuveden aikaan kallioon kiinni. Teos käännettiin saksaksi, ja se kantaesitettiin Leipzigissa vuonna 1906. Englannin ensiesitys oli vuorossa kolme vuotta myöhemmin. Oopperan alkusoitto ja toisen näytöksen käynnistävä *On the Cliffs of Cornwall* (*Cornwallin kallioilla*) saavuttivat menestystä itsenäisinä konserttikappaleina.

The Wreckers on mielenkiintoisella tavalla Brittenin oopperoita ennakoiva. Sen dramaturginen kerronta, tapahtumat suljetussa kyläyhteisössä, yhteisön tapa tuomita yksilöitä ja tapahtumien kuvaaminen näyttämön ulkopuolella ovat vahvasti saman henkisiä kuin myöhemmissä Brittenin oopperoissa. Musiikiltaan toisiaan muistuttavat selkeimmin orkesteriteoksiksi irrotetut Smythin *On the Cliffs of Cornwallin* ja Brittenin Peter Grimes -oopperan *Neljä meriaiheista välisoittoa*.

Claude Debussy, joka usein tarvitsi sävellyksilleen visuaalisen innoituksen, vei ranskalaisten impressionisteiksi kutsuttujen kuvataiteilijoiden tavoin taiteen ulkoilmaan, kuten *Faunin iltapäivän* paahtavan kuumalle kedolle tai Atlantin rannalle kolmessa sinfonisessa luonnoksessa Meri. Impressionisteille tyypilliseen harkittuun viimeistelemättömyyteen viittaa alaotsikon ”luonnos”. Debussyn sävellykset ovat toki mitä huolellisimmin loppuun saatettuja, mutta tiettyä hetkellisyyttä ja improvisaation vaikutelmaa on hänen musiikissaan aina. Täyden kontrollin ja spontaanin heittäytymisen yhdistelmä on yksi hänen musiikkinsa erikoinen vahvuus.

Meri oli sävelrunon aiheena suorastaan rohkean kulunut, kun jo menestystä saavuttanut Debussy siihen tarttui 1900-luvun alussa. Meri on ateljeemaisemamusiikkia, puhtaasti säveltäjän mielikuvituksen tuottamaa visiointia vailla vähäisintäkään merinäköalaa. Debussy aloitti Meren säveltämisen työhuoneessaan Pariisin keskustassa. Viimeistely sentään tapahtui Englannin kanaalin rannalla loistohotellissa, jonka ikkunasta säveltäjä katseli kotimaansa Ranskan suuntaan, tosin näkemättä sumulta ja sateelta juuri mitään.

Kolmeen osaan taittuva teos voisi olla sinfonia, mutta ei ole. Sen ensimmäinen osa (*Merellä aamunkoitosta keskipäivään*) ja kolmas osa (*Tuulen ja meren vuoropuhelu*) muistuttavat toisiaan ja päättyvät samaan hymnimäiseen ajatukseen, joka ensimmäisessä osassa on vielä arasteleva, mutta teoksen lopussa täynnä voimaa. Niiden välissä toinen osa (*Aaltojen leikkiä*) on kuin sinfonian scherzo, pinnalta leikkisä, tiheä ja täynnä yksityiskohtia. Siitä tuli monille myöhemmille säveltäjälle tärkeä vaikuttaja musiikin modernismin kiitäessä eteenpäin.

© Maisteriviestintä/Hannele Eklund & Minna Lindgren

Eugene Tzigane, kapellimestari

New Yorkin Juilliardissa opintonsa aloittaneen Kuopion kaupunginorkesterin ylikapellimestarin, Eugene Tziganen yhteys Pohjoismaihin syntyi Jorma Panulan oppilaana Tukholman Kuninkaallisessa musiikkikorkeakoulussa. Hänen kansainvälinen uransa käynnistyi vuoden 2008 Solti-kapellimestarikilpailussa, jonka toinen sija johti heti yhteistyöhön Deutsches Symphonie-Orchester Berlinin, Frankfurtin radion sinfoniaorkesterin ja Nordwestdeutsche (NWD) Philharmonien kanssa, jonka ylikapellimestarina Tzigane toimi vuoteen 2014 asti.

Japanilaissyntyisellä, molemmin puolin Tyyntä Valtamerta kasvaneella ja jo pitkään Euroopassa vaikuttaneella Tziganella on yhteistyökumppaneinaan useita vakiintuneita ja kansainvälisesti arvostettuja orkestereita eri puolilla maailmaa. Kuopion kaupunginorkesteria hän on johtanut useita kertoja vuodesta 2015 lähtien.

© Maisteriviestintää/Hannele Eklund & Minna Lindgren

Kuopion kaupunginorkesteri

Kuopion kaupunginorkesteri jatkaa yli 110-vuotista kuopiolaista orkesteriperinnettä palvelen kuntalaisia ja koko maakuntaa. Itä-Suomen suurimman sinfoniaorkesterin kotisali on loistavasta akustiikastaan tunnettu Kuopion Musiikkikeskuksen Konserttisali. Orkesterissa työskentelee tällä hetkellä 44 muusikkoa, jotka edustavat yli 10 kansallisuutta.

Orkesteri huomioi ohjelmistosuunnittelussaan eri ikä- ja asiakasryhmät laaja-alaisesti. Sinfonisen ohjelmiston ohella se tarjoaa kuulijoilleen mm. kamari- ja viihdekonsertteja monimuotoisissa produktioissa. Yleisö- ja taidekasvatustyö on jatkuva osa orkesterin toimintaa. Orkesteri on järjestänyt mm. kummilapsitoimintaa vuonna 2017 syntyneille kuopiolaislapsille, Musiikkipolkuvierailuja 7-luokkalaisille, Taidetestaajat-produktioita 8-luokkalaisille ja muita lapsille ja nuorille suunnattuja konsertteja. Orkesteri myös jalkautuu vierailemaan eri kokoonpanoilla mm. päiväkodeissa, kouluissa, vanhainkodeissa ja yrityksissä.

Kaupunginorkesteri tekee yhteistyötä alueen kulttuuritoimijoiden ja erityisesti Kuopion Musiikkikeskuksessa toimivien musiikkioppilaitosten sekä taidelukio LUMITin kanssa. Yhteistyötä tehdään myös eri festivaalien ja muiden ammattiorkesterien kanssa ympäri Suomen.

Orkesteri on esiintynyt Suomen rajojen ulkopuolella mm. Ruotsissa, Tanskassa, Itävallassa, Japanissa ja Kiinassa. Se on levyttänyt Finlandia Records -levy-yhtiölle sekä japanilaiselle Octavia Records -levy-yhtiölle. Kuopion kaupunginorkesterin ylikapellimestarina on vuoden 2023 alusta toiminut Eugene Tzigane. Atso Almila jatkaa orkesterin toisena kapellimestarina. Orkesterin kunniakapellimestari on akateemikko Jorma Panula.

Kuopion kaupunginorkesterin muusikot

1. viulu

Lila Watanabe,
konserttimestari
Adrian Ibañez-
Resjan, vuorotteleva
konserttimestari
Lev Berkovskiy
Aleksandr Bulov
Michael Gillen
Tuula Liimatta
Taru Loppela *

2. viulu

Timo Koponen,
äänenjohtaja *
Evgeny Pravilov
Elisabeth St-Cyr
Sari Deshayes *
Eeva Vesämäki *
Kseniya Trusava *

Alttoviulu

Ilja Vasiliev,
äänenjohtaja
Mikko Väisänen,
varaäänentohtaja
Anfisa Troitskaia
Oili Tuhkanen
Mayya Bondarenko *

Sello

Juhana Ritakorpi,
äänenjohtaja
Amanda Kiiski,
varaäänentohtaja
Graham Pocknell
Lauri Krapu *

Kontrabasso

Roland Lill,
äänenjohtaja
Kiira Siikavirta,
varaäänentohtaja
Joshua Baker *

Huilu

Päivi Väisänen,
äänenjohtaja
Denisa Geislerová,
varaäänentohtaja

Oboe

Arto Parkkinen,
äänenjohtaja
Nevio Keller,
varaäänentohtaja

Klarinetti

Karoliina
Komulainen,
äänenjohtaja *
Vivian Neff *

Fagotti

Lucian Dăncescu,
äänenjohtaja
Ananta Diaz,
varaäänentohtaja

Käyrätorvi

Seppo Parkkinen,
äänenjohtaja
Tuomas Setälä,
varaäänentohtaja
Fred Williams
Auri Lampela

Trumpetti

Remigijus Šereckis,
äänenjohtaja
Vitoldas Sokolnikas,
varaäänentohtaja
Onni Pietilä *

Pasuuna

Jonathan Roskilly,
äänenjohtaja
Jari Lehtosaari,
varaäänentohtaja
Teppo Salmela

Lyömäsoittimet

Sho Kubota,
äänenjohtaja
Ella Jokelainen *
Yukari Yagi *

Harppu

Katri Tikka *
Katilyne Roels *

Koskettimet / celesta

Juan Pablo Muñoz
Bulla *

* sijainen

Soittajisto ilmoitettu
1.9.2023 tilanteen mukaan.

Joensuun kaupunginorkesteri

Joensuun kaupunginorkesteri on energinen, ennakkoluuloton ja ohjelmistoltaan monipuolinen 35-henkinen sinfoniaorkesteri.

Orkesterilla on vuosittain kahdeksisenkymmentä esiintymistä, joista noin kolmasosa on sinfoniakonsertteja. Niiden lisäksi soitetaan kirkko-, kamari- ja viihdemusiikkia sekä musiikkia lapsille ja nuorille, rokkia unohtamatta.

Joensuun Carelia-salissa järjestettävien konserttien lisäksi orkesteri vie musiikin iloa itäisen Suomen alueen kouluihin, laitoksiin ja festivaaleille.

Orkesterin taiteellisina partnereina toimivat Minna Pensola ja Antti Tikkanen eli Duo Tiksola. Joensuun kaupunginorkesteri on perustettu vuonna 1953 ja orkesteri viettää 70-vuotisjuhlavuottaan vuonna 2023.

Joensuun kaupunginorkesterin muusikot

I viulu

Mariko Matsumoto,
konserttimestari
Klaus-Peter Haav,
vuorotteleva
konserttimestari
Miina Järvi,
äänenjohtaja *
Heli Untamala
Konstancja Smolorz
Sakari Tervo *

II viulu

Ilona Piirainen,
äänenjohtaja
Elina Jalas,
varaäänenjohtaja
Grażyna Wendland-
Górzyńska
Alina Hiltunen
Anni Kutvonen *

Altoviulu

Boris Popov,
äänenjohtaja
Ulla-Riikka Karvinen
Katri Hänninen
Laraine Kaizer-
Viazovtsev *

Sello

Akito Goto,
soolosellisti
Piotr Sobczak,
äänenjohtaja
Konstantin Mishukov,
varaäänenjohtaja
Claire Lacey

Kontrabasso

Joel Madetoja,
äänenjohtaja
Kari Räsänen,
varaäänenjohtaja

Huilu

Alexander
Viazovtsev,
äänenjohtaja
Sara Antikainen,
varaäänenjohtaja *

Oboe

Jonna Staas,
äänenjohtaja
Gabriela Dogaru,
varaäänenjohtaja

Klarinetti

Petri Vallius,
äänenjohtaja
Mikko Raasakka,
varaäänenjohtaja *

Fagotti

Boğaç İpeklioğulları,
äänenjohtaja
Ecem Baltacı,
varaäänenjohtaja *

Käyrätorvi

Lauri Purhonen,
äänenjohtaja *
Hannu Korkalainen,
varaäänenjohtaja

Trumpetti

Kyösti Varis,
äänenjohtaja
Matti Rajias,
varaäänenjohtaja

Tuuba

Ari Varpula,
äänenjohtaja

Lyömäsoittimet

Hannu Porkka,
äänenjohtaja

** sijainen*

*Soittajisto ilmoitettu
1.9.2023 tilanteen mukaan.*

Juhlantuntua!

JOENSUUN
KAUPUNGIN-
ORKESTERI

70
vuotta

70-vuotis-
juhlakonsertti

to 12.10. klo 19
Carelia-sali, Joensuu

Pastoraali
Johtaa Maria Itkonen
Suzana Bartal, piano

lippu.fi ✨

JOENSUUN
KAUPUNGIN-
ORKESTERI

Lue lisää: joensuunkaupunginorkesteri.fi

Kuopion
kaupunginorkesteri

Ylikapellimestari Eugene Tzigane

Tervetuloa tuhansien tunteiden syksyyn!

Syksyn Kausikonsertti-sarjan konsertit:

14.9. – 28.9. – 12.10. – 26.10. – 9.11. – 23.11. – 7.12.

Kausikonsertti-iltoina **klo 17.30** Valohallissa **konserttietkot**

Join the Romantic Rebellion – Me valloitamme sydämesi!

lippu.fi ✦ 0600 900 900
(2€/alk.min+mppm/pvm)

WWW.KUOPIONKAUPUNGINORKESTERI.FI